מתיקות

נשמת התורה

שנה ג'

מאמר חסידות בדרך תורת מרן רבינו הקדוש בעל הסולם זי"ע

פרשת ויקהל ה'תשע"ט

בענין יחודא עילא ויחודא תתאה וסוד השבת

קירון פני משה בא ע"י שסבל את האחוריים הגדולים שבאו מחטא העגל

'ויקהל משה וגו' 'ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש וגו', ובבעל הטורים כתב 'ויקהל כתיב לעיל (סוף פ' כי תשא) כי קרן עור פני משה, וסמך לו (בתחילת פרשתנו) פרשת שבת, לומר שאינו דומה קירון של שבת לשאר ימים'. ענין קירון פנים של משה, כתב רש"י בפ' הקודמת 'ומהיכן זכה משה לקרני ההוד רבותינו אמרו מן המערה שנתן הקדוש ברוך הוא ידו על פניו, שנאמר: ושכותי כפי'. והנה שמה במערה היתה התגלות של י"ג מידות הרחמים, ושם נאמר: וראית את אחורי ופני לא יראו. וא"כ איך אפשר לזכות לקירון פנים מהמעמד שנתגלה שם רק בחי' אחוריים? אלא הזכיה באור הפנים באה דווקא ע"י היכולת לסבול את האחוריים. וכמו שדרשו חז"ל על משה רבינו: בשכר ויסתר משה פניו זכה לתמונת ה' יביט, כי ע"י שקיבל על עצמו את הסבל של האחוריים, שענין אחוריים הוא שהשגחת ה' מוסתרת, שלא רואה כלל איך ה' מנהיג הבריאה, ובכל זאת מתחזק באמונה שהשי"ת בורא ומנהיג ועשה עושה ויעשה לכל המעשים, הנה עי"ז זוכה לפנים העליונים. ובזמן חטא העגל נתגלתה בחי' חזקה וכבדה של אחוריים, ומשה רבינו יכול היה לנסות להבין את השי"ת, ולומר האם בשביל זה היה שווה העסק הגדול של עשר מכות, של קריעת ים סוף וכל ההשתלשלות של האבות וירידתם למצרים, ועסק יוסף עם השבטים? ומשה רבינו כלל לא הקשה על זה אלא רק התפלל על כלל ישראל, אבל לא טען על מעשי ה' וקיבל את האחוריים בשלמות, ולא ניסה להבין מה שהשי"ת עושה פה שנותן לכלל ישראל ליפול לכזה חטא. ודווקא עי"ז זכה לקירון פנים וזה הביאור של וראית את אחורי ופני לא יראו שע"י שהנך מקבל את האחוריים שזה הו 'וראית את אחורי' הנה עי"ז זכה לקירון פנים.

קדושת שבת מענין השבירה והיא שורש לכל התיקונים נעלית

והנה ידוע שאע"פ שהלוחות נשברו המלה שבת שהיתה כתובה בלוחות לא נשברה, כי שבת הוא למעלה מן השבירה. השבירה זה בחי' אחוריים, זמן של יסורים, ושבת זה בחי' פנים שמעלה את האחוריים. וע"כ מובן מה שמקשר הבעל הטורים את קירון עור פני משה לאור פני השבת, שיש בשבת קירון פנים. כי קירון פני משה בא לו מזה שהצליח להשיג שכל ההסתר של חטא העגל זה לטובה, שזה נק' בחי' הפנים שזכה להם, שזה מעלה את האחוריים, שרואים איך השבירה היתה לטובה, שנתגלו י"ג מידות הרחמים בזכות חטא העגל. וכן בכל שבת מתגלה הפנים, שזה גילוי ההשגחה ביחס לימי השבוע, שביחס לשבת נחשבים לאחוריים. ושבת הוא הפנים שמעלים את האחוריים, ע"כ מובן שגם הלוחות נשברו, מכל מקום תיבת שבת, שהיתה כתובה שם, לא נשברה. כי שבת זה נקודת הפנים שמגלה שהאחוריים הם לטובה.

הרגליים הם בחינת אחוריים הנתקנים בשבת ע"י הנרות

וענין האחוריים והשבירה קשור ברגליים שהם אחורים ודרגה נמוכה ביחס לפנים, כי הם החצי התחתון שבגוף שאין שם אברים שהחיות תלויה בהם אבל מצד שני מעלתם היא שהם מנהיגים את כל הגוף, וזה רמוז בפסוק שאומר במעשה שבירת הלוחות 'וישבור אותם תחת ההר', ומפרש"י 'לרגלי ההר', כי הרגלים הם בחי' נה"י שהם נקראים אחוריים, שבהם ישנה אחיזת הקליפות ובחינות ההסתר. ובשבת נתקן בחי' נה"י, שזה הרגלים, כי מאיר שם בחי' פנים. ודרשו חז"ל שההילוך של שבת אינו כמו בחול, ובשבת אסור לפסוע פסיעה גסה, כי הפסיעות הם עם הרגלים והרגלים הם האחוריים של הגוף, וביום חול האדם חי בהסתר, ורץ מפה לשם וחושב שהוא פועל ועושה, שזה נקרא 'פסיעה גסה'. ופסיעה גסה נוטלת ממאור עיניו של אדם כי מאור העינים זה סוד הפנים וגילוי ההשגחה, וכשהפנים אינם מעלים את האחוריים נפגם הפנים, היינו שאינו יכול להתגלות.

שם הוי"ה הוא בחינת הפנים שאינם נפגמים, וכשהפנים מתגלים החיצוניות נתקנת

וענין זה גם רמוז בסנה, שהסנה הוא בחי' אחוריים שהרי הוא צמח קוצים ודינים, ומבואר באריז"ל על מה שכתוב שם 'כי סר ה' לראות' סר גמט' עשר פעמים הוי"ה, ומשה רבינו חשב שעם ישראל צריך להיות בגלות ס"ר שנים כנגד עשרה שמות הוי"ה שהסתלקו והשי"ת אמר לו שהגלות אינה כנגד מספר עשרה הויות אלא רק כנגד עשרה שמות אהי"ה, שהם כמנין רד"ו. וביאור הדברים כי הוי"ה זה בחי' פנים ואהי"ה זה חיצוניות בחי' אחוריים. והשי"ת הראה למשה רבינו שאגם שיש שליטה למצב האחוריים אבל בכל זאת אין בחי' הפנים שהם שמות הוי"ה, שהוא בחי' העיניים נפגם רק שהפנים נגנזים, ורק צריך לגלותם ועי"זהם עצמם בסוף מעלים ומתקנים את האחוריים, וב' פעמים עין גמט' ס"ר, שהם י' הויו"ת, כי כנ"ל שהפנים הם בחי' העיניים, אור הראיה אור ההשגחה. וע"כ אמרו חז"ל: כל כלה שעיניה יפות אין כל גופה צריך בדיקה, כי העיניים זה בחי' פנים, והגוף זה בחי' אחוריים, ואם העיניים מאירות ממילא האחוריים מקבל תיקון.

יש לי מושג

רמזים באותיות

בכל האותיות יש שחור ולבן בתוך השחור, חוץ מג' אותיות י' ו' ז'. שזה מורה שכל האותיות מורכבות מב' מיני אורות, שהם חכמה וחסדים. אבל י' ו' ז', שהן שחור בלי לבן, מורה, שאין בהן אלא מין אחד, או חכמה בלבד בלי חסדים. או חסדים בלי חכמה. או חסרה משניהם. כי הו' היא התפשטות חסדים בלי חכמה. והז' היא התפשטות החכמה בלי חסדים. והי', שהיא גם מחוסרת רגל המורה התפשטות, מורה שאין לה שום התפשטות, לא מחכמה ולא מחסדים.

(זוה"ק שיר השירים ע"פ הסולם)

האורות הם לפי הכלים וכיון שבשבת הרגלים שכנגד הנה"י נתוספים לקדושה ומתגלה אור הנשמה

ונחזור לענין השבת, דבשבת נתקן הפסיעה גסה, שמסמל את האחוריים, וזה ע"י הקירון פנים של שבת. כי הרגליים מתעלים ומתגלה איך כל ההסתר משמש לגילוי הפנים, כפתילה באור, שזה סוד נשמה יתירה של שבת, דווקא ע"י ההסתר של ימות החול, שאדם התחזק באמונתו. וזה מכונה בתלמוד עשר הספי' שנברר נה"י חדשים, רגליים חדשות, וביאור ענין נה"י החדשים, כי כל קומה שלמה הוא של עשר ספירות כח"ב חג"ת נה"י, ובכח"ב יש אור הנשמה ובחג"ת יש אור הרוח, ובנה"י יש אור הנפש, שזהו השלמות. אבל בקטנות יש בכח"ב אור הרוח, ובחג"ת אור הנפש, שמצד האורות זה נקרא שיש במדריגה רק חג"ת נה"י, כי אור הרוח נק' חג"ת ואור הנפש נקרא נה"י, וזה בחי' ימות החול, כי אין לנו נה"י דכלים, וע"כ חסר במדריגה אור הנשמה. ומדוע אין לנו נה"י דכלים? כי נה"י הו"ס האחוריים, סוד הרגליים, וביום חול הנה"י נמצא בהסתר, שזה בחי' פסיעה גסה כנ"ל, אבל בשבת קודש נברר הנה"י, שפירושו שאדם רואה שכל בחי' גלות הנפש והגוף שעובר עליו הוא למטרה מסוימת, והוא גילוי כבודו יתברך. הנה עי"ז נעשה הנה"י, שהם הרגליים, ראויים להלביש אור של הקדושה, והנה אז כשהנה"י מצטרפים לכח"ב חג"ת, הנה אז מתגלה אור הנשמה בכח"ב, אור הרוח בחג"ת ואור הנפש בנה"י, שזה קומה שלמה של נר"נ, והפנים מאירים באור הנשמה, והחג"ת שהם ענין ההרגשות מאירים בבחי' רוח, בחי' נחת רוח, הפך הקוצר רוח, והנה"י מאירים בסוד המנוחה והנפישה וההשגה שהשי"ת טוב ומטיב, וכל מה שברא הוא כדי להנות לנבראיו. וזהו ענין קירון פנים שזוכין בשבת. וכן מה שמשה רבינו מחזיר בשבת לעם ישראל את כל הכתרים שנסתלקו מהם בחטא העגל, כי בחטא העגל נפגמו הרגליים, שהם בחי' נה"י, והחטא היה תחת ההר, ש'תחת' פירש"י כדלעיל הוא רגל"י ההר, בחי' נה"י, וכן זה רמוז בטעות של כלל ישראל שאמרו 'כי בושש משה' ודרשו בא-שש, ש"ש זה בחי' חג"ת נה"י, שהם ימות החול, ונעלם מהם קדושת שבת, ועתה אחרי חטא העגל הקהיל משה את בני ישראל ודרש להם בקדושת השבת, ועי"ז חזרו הנה"י החדשים וזכו כל ישראל לקירון פנים.

יחודא תתאה הוא כשמשיגין איך האחוריים גורם ומשמש לגילוי בחי' הפנים

וזה מתקשר עם ענין יחודא עילאה ויחודא תתאה, כי ענין יחוד הוא כשמשיגין השגתו יתברך שהוא בבחי' טוב ומטיב, ויחוד זה מתגלה בשבת קודש בשלמותו. ששלמות יחוד זה הוא שהנברא מצדיק גם את זמן היסורים שהיה לו, שזוהי שלמות היחוד שרואה איך הרע בעצמו משמש לטוב, שזה בחי' שהאחוריים מאירין באור הפנים. כי בחי' הפנים כשלעצמם הם בחי' יחודא עילאה, אבל אחרי שרואים איך שלזמן האחוריים יש גם תפקיד חשוב, זה נקרא יחודא תתאה, וכנגד ב' בחינות אלו, הם ב' הפסוקים 'שמע ישראל' ו'ברוך שם'. שמע ישראל זה בחי' מסירות נפש, שהוא גילוי בחי' הטוב והמטיב שהנשמה משיגה, בלא קשר להגוף. והיינו שהגוף מרגיש רע אבל נשמות ישראל בעצם משיגים שהשי"ת הוא טוב מצד הנשמה שלהם, כי נשמות ישראל הם בחי' פנים ביחס לגוף, שהוא בחי' אומות העולם.

וברוך שם כבוד מלכותו זה דרגא של תחיית המתים, שהגוף גם טועם מהשלמות הזו ג"כ, וזה בחי' שם הוי"ה שי"ה זה בחי' יחודא עילאה וו"ה זה בחי' יחודא תתאה, שזה קשור לבחי' 'כבוד מלכותו'. כי ספי' המלכות מחיה את כל הנבראים והמציאויות, ואפ' הפחותות ביותר. וכשיתגלה שכל המצבים והבריות השפילות, יש להם גם תכלית, הרי שיתגלה כבוד המלכות. וזה נעשה ביום שבת (מצד אח"פ דעליה) שיש התכללות של העולמות התחתונים בעליונים, היינו האחוריים בפנים שזהו ענין 'ויקהל' שהוא אסיפה וחיבור של הבחי' התחתונות בעליונות.

שלמות הדיבור ענינה השגת מעלת האדם שהוא הקשר עם כ"ב אותיות שהם שורשי הבריאה

והנה בשבת נאמר: שלא יהיה דיבורך בשבת כדיבורך בחול, כי בשבת מתגלה מעלת האדם, שהוא כח הדיבור. ומשמעות הדיבור אינה רק כח של ביטוי, אלא מסמל ענינים נשגבים של יכולת הנברא לבוא למעלתו שבשבילה נברא, שהוא כח הנבואה, שהוא כח דיבור, בבחי' 'ניב שפתיים'. כי הנה בפשטות גם גויים מדברים, אלא כח הדיבור הוא השגת הכ"ב אותיות שבהם נבראו שמים וארץ. וכ"ב אותיות אלו קבועים בפה, וכשאדם זוכה לדיבור הרי שפירושו שזוכה לשייכות הפנימית עם כ"ב אותיות. והאותיות הן שורש הכל, ומקודם שזוכה האדם לשלמות הדיבור, שהוא בשבת, יש לו רק בחי' קול, וענין קול הוא מופיע בדרך דין כמו שקודם מתן תורה היו קולות, שענינם הוא הכוחות שצריכיהלהתגלות אח"כ בבחי' דיבור, משא"כ כח הדיבור כבר קשור לבחי' רחמים, בבחי' 'דברי חכמים בנחת נשמעים', שזה ענין שבמתן תורה הופיע עליהם כזקן מלא רחמים בבחינה זו שנעשה מהקולות שהם דינים ,עשרת הדברות שהם רחמים.

עומק ענין הקול הוא ההשתוקקות של הנברא מתוך הסבל והדין להתגלות הדיבור והרחמים

וכן מבואר בזוה"ק סוד קולות השופר, שהם בחי' דינים, כי בעצם קול הוא בחי' הדיבור רק שהוא במצב שאינו יכול להתגלות. וזה כמו אלם שרוצה לבטא עצמו ואינו יכול, שזה יסורים גדולים. וענין זה שקולות השופר עולים וממתיקים הדינים, ביאורו הוא שהנברא מביא לפני השי"ת את ענין 'הקול', שהוא היסורים שאינו יכול לבוא לתכליתו, שהוא ענין גילוי הדיבור, ומצדיק את השי"ת על מצב השפלות הזה ג"כ, ועי"ז הקולות האלו הם עושים את התיקונים שגורמים שתהיה השפעת החכמה שיוכל לבא להתגלות, שהוא ענין הדיבור. והיינו שהקול, שהוא הדין, הוא גורם את הדיבור. ויום חול הוא בחי' 'קול' בלבד, שעדיין לא יכול להתגלות השלמות. וע"י היגיעה והאמונה בימות החול, הרי שבשבת נעשה בחי' דיבור. וקול זה בחי' יחודא תתאה, ודיבור זה בחי' יחודא עילאה, שמאיר בתוך היחודא תתאה. וזה שאומרים 'ברוך שם כבוד מלכותו' בשקט הוא כי עדיין לא זכינו לשלמות של קול ודיבור. אבל לעתיד לבא, ביום שכולו שבת, אז יאמרו 'ברוך שם כבוד' בקול, כי יהיה יחוד קול ודיבור. וזהו הרמז 'ויקהל' אותיות 'קול י"ה' שמשה רבינו, ע"י קדושת שבת, המשיך את היחודא עילאה, שזה בחי' 'קול' ובחי' יה' לבחי' התגלות הדיבור, בחי' 'דיבור' ובחי' ו"ה. שבת שלום לכולם.

לע"נ ר' בנימין בן ר' שלמה נלב"ע י"ב מרחשון ה'תשע"ז תנצב"ה. לע"נ איתי בן חיים הי"ד.

לקבלת העלון שלחו בקשה למייל d052769144@gmail.com